

Kiállítás

Záborszky Gábor kiállítása Stúdió Galéria, 1980. január

Lóska Lajos: Hogyan válogattad, milyen koncepció alapján állítottad össze Stúdió Galéria-beli kiállításod anyagát?

Záborszky Gábor: A terem méreteihez szabtam az anyagot. Egy téma köré csoportosítottam.

A bemutatott képek és grafikák születése viszont messzebbre nyúlik. Dolgoztam egy, a hatvanas évek végén az iskolákból kikerült fiatalok további életútját bemutató filmben. A generáció számvetéséről szolt, a gazdasági fellendülés, a kulturális nyitás idejéről. A forgatás során az én kis feladatam az volt, hogy a kor képzőművészetét idéző, panoptikumszerű miliót teremtsék. Nem műtárgymásolatok készítéséről volt szó, hanem a tíz év előtti képzőművészetet felidéző objektumok létrehozásáról.

Te az elkészült grafikákat nézegetve Jovánovicsot emlitted, de éppen így lehetne *Schäa Erzsébet* és mások művészetének megidézéséről is beszélni.

L. L.: Tehát a hatvanas évek végének képzőművészeti formáit felelevenítő panoptikumot használtad fel szítáid, nagyméretű fotóváznál és rézkarcaid alapanyagául?

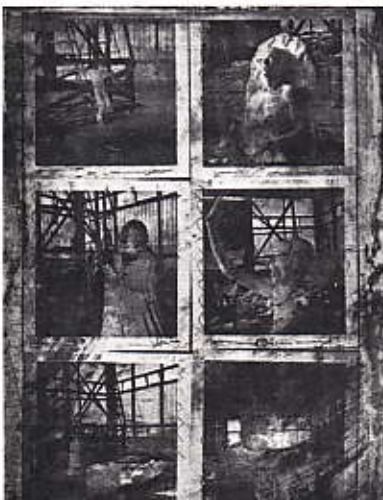
Z. G.: A filmhez készített gipszöntvények a főtí raktárban egy műsor folyamán látványosan összetörték. Az én kiállítási tárgyaim a film elkészülte után, összerúzsuk előtt születtek: a raktárban levő „szobrokat” lefotóztam, hogy nekem is maradjon valami emlékeztetőül. A megfelelő felvételeket áttettem fényérzékeny vászonra, amire ugyanúgy lehet nagyítani, mint a fotópapírra. Másokat szítával sokszorosítottam...

L. L.: E nagyméretű képeid tehát úgy készültek, mint a fotók?

Z. G.: A technikai része hasonló a fotós munkájához. A lényege pedig a kiválasztás, a bemutatandó dolog kiemelése és a komponálás...

Nagyon objektíven szerettem volna a különböző tárgyakról elmondani valamit. Erre csak a gép képes. Az volt a szándékom, hogy képeim a lehető legszemélytelenebbek legyenek. A téma és az ábrázolásmód egyaránt a személytelenséget sugározza. Az objektivitás lenyomatát akartam érzékelteni.

Záborszky Gábor: *Kövületek, rézkarc, 40x30 cm, 1979 (fotó Záborszky)*

L. L.: És mi indított arra, hogy a témát többféle technikával – szítával, fotóvászonnal, rézkarccal – kivitelezd?

Z. G.: Minden oldalról körül akartam járni a témát. Továbbá technikai okok is vezettek: a szita azért volt kényes, mert arra nagyon könnyen át lehet tenni a fotót. És csak ezzel a technikával tudtam egymásra monitörözni a hatvanas évek végének jellemző képzőművészeti kifejezőmódjait: a fotót, a gesztust és a geometrikus formákat.

A fotóvászon megint más: itt a kép mellé egy-egy természetes részletet tettem, homokba rajzolt jelet, poliészterbe dermesztett homokot vagy fűrészpórt...

L. L.

Forrás Galéria

(1969–1979)

A Kecskeméti megjelenő *Forrás* folyóirat képző-, ipar- és népművészeti tevékenységét kiállításon mutatta be a Katona József Múzeum (1979. szept. 2–okt. 7.). Azt próbáltuk felszínre hozni, hogy a szépirodalmi és szociográfiai folyóirat sajátos adottságaival olyan értékeket, egységeket és tendenciákat tudott megvilágítani a magyar művészetből, amelyek időtállóak és bizonyosan fennmaradnak az értékek rostáján.

A legizgatottabb kérdés az volt, hogy hazai folyóirataink sorában a *Forrás* föl tudott-e mutatni valami olyat, ami csak és kizárólag rá jellemző, és ez a folyóirat-színképben sajátos jelleget kölcsönöz-e a lap képzőművészeti törekvéseinek is?

A tíz évfolyam alapos tanulmányozása, a kiállítás előkészítése, a művek kiválogatása és főleg a tárlat arányainak megállapítása során kirajolódtak azok a sajátosságok, amelyeket – kisebb-nagyobb zökkenőkkel – a *Forrás* egy évtizede képvisel. Vidéken megjelenő folyóirataink nagyobb része vállalja és rendszeresen publikálja közvetlen környezetét (város, megye vagy országrész) élő képzőművészetének legfontosabb eredményeit. A *Forrás* is mindig helyt adott a Duna-Tisza közén formálódó képző- és iparművészetnek, az itt dolgozó művészeknek, beleértve az építészeket is az építészet legfontosabb eredményeit is. Vállalja a művészettörténeti hagyományokat. Közölt megyei művészettörténeti összefoglalót, áttekintést a naiv művészetéről, foglalkozott a városépítészet égető gondjaival – hogy csak a legfontosabbakat soroljuk elő. Laptársai közül elsőként irányította a figyelmet a romániai magyar irodalom mellett az ottani képzőművészetre is. A XX. századi modern magyar művészetből jelentős, meghatározó, magányos-pillér-alkotókat emelt ki, és egy vagy több lapszámban mutatta be őket. Így kerülhetett a folyóirat fókuszából a kiállítás centrumába is az ő művészetük. (*Gulácsy Lajos, Csontváry Kosztka Tivadar, Nagy István, Tóth Menyhért, Kondor Béla, Szervátusz Jenő.*)

Mindezeket persze vállalhatta volna – részben vállalta is – bármelyik hazai folyóiratunk. De a *Forrás* az úttörő kezdeményezés kockázatától sem riadt vissza, például Csontváry írásainak

Tóth Menyhért: *Pihenés, festett gipsz, 47 cm, 1961 (fotó Kiss B.)*

ismertté vált Tóth Menyhért elsőként – majd rendszeres – publikálásakor.

A folyóirat törekvéseinek sajátos jellege leginkább mégis a magyar népművészet kimeríthetetlenül gazdag tárgyi világának, tárgyegyütteseinek tudatos és rendszeres publikálásában tükröződik.

Mindezt summázva, arányaiban hűségesen mutatta be a kiállítás, ahol Csontváry, Nagy István, Tóth Menyhért, Kondor Béla, Nagy László, Gy. Szabó Béla, Szervátusz Jenő és mások műveivel jól megfértek a népművészeti alkotások: erdélyi bokályok és kályhacsempék, dunántúli pásztorfaragások és a gyimesi csángók női viselete.

SÜMEGI GYÖRGY

Visszhang

A művészetek pártfogása és pártolása

Kevés olyan elevenbeavágó összeállítása volt a *Művészet* folyóiratnak az utóbbi időben, melynek tartalmáról annyian beszélnek és vitatkoznak, mint az 1979/II. számé. A mecénatúrát boncolgatja néhány írás, és az világlik ki a sorok közül, hogy mecénatúránk botladozik – ha még el nem bukott –, tehát (elnézést a triviális szójátékért) „mecenatúró” lett E rossz hangzású, csinált szó helyett azért maradjunk meg a művészetek pártfogása, pártolása kifejezések mellett, mert ezek azért talán mégis jobban fedik mind az anyagi, mind az erkölcsi elismerést.

A témával kapcsolatban néhány gondolatot szeretném elmondani – méghozzá a képvásárlók szemszögéből –, melyek az említett szám írásából – szerintem – kimaradtak.

Visszapillantás

A művészetek forradalmairai, az újat akarók mindig ütköztek a kor ízlés-felfogásával, de talán ez az ütközés nem volt olyan látványos és mindenre kiterjedő, mint ahogyan az impresszionisták megjelenése óta tapasztalható. Az ezt megelőző időben jobban ki-domborodott a képzőművészetek „mesterség” jellege. A nagy igényű szakmai tudás kívánalma – amely nélkül még céltudat sem lehetett bárkiből – eleve szakmán kívülre rekesztette a dilettánsokat, a köklereket. Abban az időben egyetlen néző sem mondhatta: „Ilyet én is tudok csinálni!”

A látványos melléfogások kora, úgy tűnik, akkor kezdődött, mikor III.